

UPPSALA
UNIVERSITET

WOMHER

Uppsala University's Center for
Women's Mental Health

Uppsala universitets centrum för
kvinnors psykiska hälsa

Verksamhetsberättelse

2024

WOMHER

Uppsala
University's
Center for
Women's Mental
Health

© WOMHER,
Uppsala universitet

Juni 2025

Design:
Oh My

ER

Innehåll

4	Förord
5	Vårt uppdrag
6	Organisation
9	Centrumutvärdering
10	WOMHERs forskarskola
17	WOMHER på den internationella arenan
19	WOMHERs forskarnätverk
22	Tvärvetenskap och samverkan
23	Synlighet i media
27	Tack!

Förord

Psykisk ohälsa är en av vår tids största samhällsutmaningar, med allvarliga och långtgående konsekvenser för individen och samhället i stort. Särskilt oroande är utvecklingen bland unga kvinnor och kvinnor i reproduktiv ålder, som i dag utgör den grupp som rapporterar störst psykisk ohälsa och högst sjukfrånvaro. Det var just detta som låg till grund för att WOMHER etablerades vid Uppsala universitet 2020. WOMHER har sedan dess befast sin plats som ett unikt tvärvetenskapligt centrum med målet att ta fram ny, evidensbaserad kunskap som kan ligga till grund för strategiska beslut – i arbetslivet, i vården och i samhället i stort. Vi vill vara en drivande kraft för att stärka kvinnors psykiska hälsa. I en tid då kvinnors rättigheter ifrågasätts och begränsas i många delar av världen, är vårt uppdrag viktigare än någonsin. WOMHER är ett initiativ som gör skillnad – och vi är stolta över att få bidra till ett mer jämlikt och hållbart samhälle.

2024 har varit ett händelserikt år, där vi både har blickat tillbaka på allt som byggts upp under WOMHERs första år och tagit sikte på vad vi vill vara framöver. När Malin Gingnell gick vidare mot nya uppdrag, fick jag det hedrande förtroendet att ta över som föreståndare för centrumet. Det är ett uppdrag jag tar mig an med stor ödmjukhet och med stolthet över att få vara en del av något så viktigt. Att få arbeta tillsammans med kloka, engagerade och drivna kollegor i en miljö där samarbete, nyfikenhet och vilja att förändra är ständigt närvarande, är både inspirerande och meningsfullt.

Under året har vi – i nära samarbete med ledningsgrupp, styrelse och vår internationella Advisory Board – arbetat målmedvetet med att tydliggöra vår inriktning och lägga en stabil grund för WOMHERs fortsatta utveckling. En viktig del i detta arbete har varit den externa utvärderingen

av centrumets inledande period och medelsomgång, som initierades av Uppsala universitet. Att stanna upp, reflektera och kritiskt granska sin verksamhet väcker inte bara nya idéer och tankar om framtida möjligheter – det påminner oss också om värdet av det arbete som redan har lagts ner och den grund vi står på. Utvärderingen bekräftade att vårt arbete gör skillnad och stärkte vår övertygelse om att vi är på rätt väg!

En av grundpelarna i WOMHERs verksamhet är vårt forskarnätverk, som vi under året har samlat genom bland annat seminarier och workshops för att främja tvärvetenskapliga diskussioner. Det är glädjande att se ett växande intresse för att delta i nätverket, vilket speglar en ökad efterfrågan på samarbeten och kunskapsutbyte. Nätverket består nu av ett hundratal forskare från samtliga tre vetenskapsområden vid Uppsala universitet, och under året har vi också fördjupat samarbeten med andra lärosäten, både nationellt och internationellt. Det märks tydligt i nätverkets sammansättning och i de nya partnerskap som har vuxit fram.

2024 markerade också det sista året för WOMHERs tvärvetenskapliga forskarskola. Under året disputerade de första doktoranderna – en viktig milstolpe, för dem själva naturligtvis, men också för hela WOMHER! Det har varit fantastiskt att följa doktorandernas arbete, inte minst genom de spännande forskningsartiklar som publicerats, men också i hur forskarskolan har rustat dem för nästa steg – både inom och utanför akademien.

En av årets absoluta höjdpunkter var den internationella doktorandkonferensen *Advancing Women's Mental Health Research Across Disciplines*. Konferensen samlade inte bara doktorander utan även forskare, kliniker och beslutsfattare från hela världen. Det var särskilt inspirerande att få ta del av forskning och insikter från WOMHERs egna doktorander

samt deras kollegor vid andra lärosäten, där ibland från vårt "systercentrum" Eberhard Karls Universitet i Tübingen – som deltog med stor kollation. Det är glädjande att se hur en ny generation forskare nu växer fram, med den nyfikenhet, kunskap och det engagemang som krävs för att möta framtidens komplexa forskningsfrågor.

Det finns sannerligen mycket att lyfta från året som gått – allt det som gör vår verksamhet levande. I den här verksamhetsberättelsen delar vi med oss av några av de viktigaste händelserna, resultaten och samarbetena från 2024.

Emma Hovén,
Föreståndare, WOMHER

Vårt uppdrag

Den psykiska ohälsan har ökat markant i Sverige och globalt de senaste två decennierna. Depression och ångest är idag bland våra största folksjukdomar och drabbar kvinnor två till tre gånger oftare än män under de reproduktiva åren. Trots detta är kunskapen om orsakerna bakom könsskillnaderna och den ökade förekomsten fortfarande otillräcklig.

WOMHER möter denna samhällsutmaning med bred tvärvetenskaplig kompetens från hela Uppsala universitet. Vår övertygelse är att en satsning inom detta område påtagligt kommer att stärka samarbetet mellan forskare vid universitetet, leda till djupare nationella och internationella partnerskap och befästa Uppsala universitets roll som en ledande aktör inom forskningen om kvinnors psykiska hälsa.

Syfte och mål

WOMHERs övergripande syfte är att stärka kvinnors psykiska hälsa som en mångfacetterad, strukturell och tvärvetenskaplig utmaning genom att:

- Öka kunskapen om kvinnors psykiska hälsa
- Främja och leda forskning av hög kvalitet och relevans
- Erbjuder kompetensutveckling och utbildning anpassad till olika intressenter
- Driva samverkan på lokal, nationell och internationell nivå

Organisation

Sedan februari 2024 är Emma Hovén (till höger) ny föreståndare och Ingela Nyström (vänster) biträdande föreståndare för WOMHER.

Under 2024 genomfördes viktiga förändringar i WOMHERs organisation. Den 1 februari tillträdde Emma Hovén som ny föreståndare för centret. Emma, som kommer från Institutionen för kvinnors och barns hälsa, är en del av forskningsprojektet Ungas Psykiska hälsa i Centrum (UPIC) och har därigenom en djup förståelse för WOMHERs verksamhet. Hon axlar rollen på 20 procent och bidrar med sin gedigna erfarenhet av forskning inom området.

– Jag är väldigt glad och tacksam att få möjlighet att leda WOMHER i denna spännande fas som forskningscentrumet nu befinner sig i. Jag ser fram emot att tillsammans med nya kollegor i WOMHERs organisation och nätverk fortsätta utveckla WOMHERs viktiga arbete i att fördjupa och sprida kunskap om hur kvinnors psykiska hälsa kan främjas, säger Emma Hovén.

Samtidigt tillsattes Ingela Nyström, professor vid institutionen för informationsvetenskap, som biträdande föreståndare på tio procent. Ingela har varit en del av WOMHERs ledningsgrupp sedan starten och har därmed en stark förankring i verksamheten. Hennes kunskap och engagemang är en viktig tillgång för centrets fortsatta utveckling.

– Det är ett stort privilegium – men också ett ansvar – att nu leda WOMHER in i framtiden tillsammans med Emma Hovén. Jag ser fram emot många intressanta möten med forskare som är engagerade i detta tvärvetenskapliga forskningsämne, säger Ingela Nyström.

För att säkra WOMHERs tvärvetenskapliga ambitioner finns en ledningsgrupp, bestående av representanter från samtliga vetenskapsområden. Ledningsgruppen är bland annat drivande i att ta fram mål och strategier för den fortsatta verksamheten.

Under 2024 bestod ledningsgruppen av:

Inger Sundström Poromaa, Professor vid Institutionen för kvinnors och barns hälsa.

Alkistis Skalkidou, Professor vid Institutionen för kvinnors och barns hälsa.

Hannah Bradby, Professor vid Sociologiska institutionen.

Ulrika Dahl, Professor vid Centrum för genusvetenskap.

Sigrid Schottenius Cullhed, Docent vid Institutionen för litteraturvetenskap och retorik.

Ingela Nyström, Professor vid Institutionen för informationsteknologi.

Hanna Spangenberg, PostDoc vid Institutionen för medicinska vetenskaper.

Du når oss via
womher@uu.se

Styrelsen har en fortsatt viktig beslutande roll sedan starten 2020, när det kommer till budget, verksamhetsplan och ansvarar för att WOMHER bedrivs i enlighet med

WOMHERs syfte. I styrelsen ingår representanter från Uppsala universitets tre vetenskapsområden, externa organisationer och styrelsen har även en studentrepresentant.

Under 2024 bestod styrelsen av:

Kerstin Sahlin, styrelseordförande.

Mathias Hallberg, ledamot som representerar vetenskapsområdet Medicin och Farmaci.

Åsa Konradson Geuken, ledamot som representerar vetenskapsområdet Humaniora och Samhällsvetenskap.

Erik Lindberg, ledamot som representerar vetenskapsområdet Humaniora och Samhällsvetenskap.

Jonas Bergquist, ledamot som representerar vetenskapsområdet Teknik och Naturvetenskap.

Karin Schultz, ledamot som representerar extern organisation, som nationell samordnare för ett samlat suicidpreventivt arbete på Regeringskansliet.

Suzanne Osten, ledamot som representerar brukarorganisation.

Maria Romare Strandh, studentrepresentant.

Så minns vi Suzanne Osten

Under 2024 gick en av våra värdefulla styrelsemedlemmar bort, Suzanne Osten. En av Sveriges mest framstående kulturpersonlighet – en orädd förespråkare för rättvisa. Så här minns vi dig, Suzanne.

Vem kan, med ett långt liv bakom sig och stor lyhördhet, bättre sätta ord på förhållanden som präglar den moderna människans liv? Detta var frågan, vars svar gjorde att vi i WOMHER, Uppsala universitets centrum för kvinnors psykiska hälsa, ringde Suzanne. Hon besvarade vår fråga om att delta i vår styrelse med orden: "Roligt och mycket hedrande."

Det var en sen oktoberkväll för tre år sedan. Några veckor senare satt hon i en paneldiskussion om "Mental health – healthy, sick or in between", där hon ärligt och öppenhetigt delade sina erfarenheter av att växa upp med en psykiskt sjuk mamma och hur det präglat hennes liv.

Det var början på ett samarbete som skulle komma att betyda otroligt mycket. Suzanne var en ständig källa till inspiration och klokskap, och som generöst gav av både tid och energi. När hon kom in i ett rum, försvann akademins formella barriärer, och istället blev allt mer levande, kreativt och lekfullt. Hon såg alltid alla, och särskilt de som inte alltid hördes. Suzanne var inte bara en konstnär, hon var en aktivist med hjärta och mod. Det engagemang för jämställd-

het och kvinnors rättigheter som hon visat i sin scenkonst förde hon vidare till oss som forskare.

Suzanne gjorde stort avtryck på vårt arbete, och hennes visioner har påverkat WOMHER djupt. Med sin skärpa och kompetens var hon den som fick oss att tänka större och bredare, och gav oss verktyg för att fortsätta utvecklas. Så sent som den 9 oktober, knappa tre veckor innan sin bortgång, deltog hon på en större forskningskonferens inom WOMHER, som vanligt med den mentala närvaro som var hennes signum, och en förmåga att inspirera alla runt omkring henne.

Vi kommer alltid minnas Suzanne med tacksamhet, för det enorma bidrag hon gav till WOMHER, till Uppsala universitet, och förstås till samhället.

Suzanne själv må ha tystnat, men hennes röst fortsätter att leva vidare genom alla oss som har haft förmånen att lära känna henne.

Tack, Suzanne, för allt du gav oss – vi kommer alltid att bära din visdom och värme med oss.

/Dina vänner och kollegor i WOMHER

Ny kommunikatör med proaktivt fokus

I slutet av året fick WOMHER även ett efterlängtat tillskott i form av en ny kommunikatör, Johanna Schuster. Rekryteringen av en kommunikatör har varit en prioritet för att stärka centrets externa och interna kommunikation och Johannas roll kommer att bli central för att sprida WOMHERs forskning och aktiviteter på ett effektivt sätt.

Efter ett par månader i sin nya roll delger Johanna Schuster sina tankar om kommunikationens roll för WOMHERs verksamhet. För att lyckas med ett av de övergripande målen för verksamheten - att öka kunskapen om kvinnors psykiska hälsa som en mångfacetterad, samhällsrelevant och tvärvetenskaplig utmaning, menar Johanna att WOMHER behöver arbeta med kunskapsspridning på flera nivåer.

– Det räcker inte med att nå ut med att WOMHER finns och vad vi gör, utan nu har verksamheten kommit så långt att vi behöver börja kommunicera resultat av vår forskning och vårt arbete, säger hon.

Hon är också tydlig med att det inte finns något egenvärde i att kommunicera – kommunikationen är snarare ett verktyg för att nå verksamhetens mål. Enligt Johanna finns det flera viktiga frågor att ta ställning till när kommunikationsarbetet nu tar fart. Och svaren ska utmynna i en kommunikationsstrategi.

– Det gäller att fundera över vilka det är vi vill nå och vilka vi vill få att reagera eller agera. Vad vill vi få för reaktion? Och av vem? Är det politikern, som har möjlighet

att skjuta till mer ekonomiska resurser till vår forskning? Myndigheten, som kan ge oss uppdrag att fortsätta forska om kvinnors psykiska hälsa? Eller är det den unga kvinnan, som vi vill ska ha all kunskap hon behöver för att kunna ta bra beslut för sin hälsa? Insatserna vi väljer att göra ska alla hänga ihop med det eller de målen, säger hon.

Johanna poängterar också att kommunikation inte bara handlar om att visa upp vad man gör eller gjort i form av inlägg i sociala medier eller en nyhetsuppdatering på hemsidan.

Hon menar att kommunikation är en proaktiv aktivitet.

– Vi vill bidra till att stärka kvinnors psykiska hälsa och det är vad WOMHERs kommunikationsinsatser ska leda till, säger hon.

"Kommunikation är ett verktyg för att uppnå WOMHERs mål"

UTVÄRDERING OCH FINANSIELLT STÖD

Centrumutvärdering

Under 2024 genomfördes en extern centrumutvärdering av WOMHER, på uppdrag av vetenskapsområdet för medicin och farmaci. Utvärderingen var en del av förberedelserna inför en eventuell ny finansieringsperiod, då WOMHERs första finansieringsperiod löpte ut vid årets slut.

Professor Kerstin Nilsson vid Örebro universitet fick i uppdrag att genomföra utvärderingen, i enlighet med de riktlinjer som fastställts av vetenskapsområdet.

Utvärderingen syftade till att granska WOMHERs utveckling i förhållande till de långsiktiga målen, bedöma verksamhetens betydelse för både universitetet och det omgivande samhället, samt analysera konsekvenserna av en eventuell avveckling eller fortsatt drift av centret.

I sitt arbete intervjuade Kerstin Nilsson WOMHERs grundare, ledningsgrupp, styrelse, huvudhandledare och doktorander. Hon tog även del av omfattande dokumentation för att få en helhetsbild av verksamheten.

Utvärderingen resulterade i en gedigen rapport, som även översattes till engelska för att möjliggöra granskning av WOMHERs internationella Advisory Board. Slutsatserna från utvärderingen lyfter fram WOMHER som en unik satsning med stor potential. Rapporten pekar på att centret befinner sig i ett avgörande skede där viktiga vägval behöver göras, men att det finns goda förutsättningar för en fortsatt gynnsam utveckling – inte minst tack vare det stora engagemanget från alla involverade.

Fortsatt finansiellt stöd från universitetet

WOMHER är mycket glada över att Uppsala universitetets rektor och de tre vetenskapsområdena fortsatt stödjer verksamheten under perioden 2025–2028. Det fortsatta finansiella stödet skapar förutsättningar för att ytterligare stärka och utveckla WOMHER, både som forskningscentrum och som en plattform för tvärvetenskapliga samarbeten inom kvinnors psykiska hälsa.

Med detta stöd kan WOMHER fortsätta att bedriva och utveckla sin forskarskola, stärka samarbeten mellan discipliner och bidra till en ökad samverkan mellan akademi och samhälle. Det ger också möjlighet att fördjupa den internationella förankringen och ytterligare sprida den forskning och kunskap som genereras inom centret.

Den långsiktiga satsningen från universitetet är ett viktigt erkännande av WOMHERs betydelse och potential. Med stöd från forskare, studenter och samverkanspartners ser vi fram emot att fortsätta arbetet med att utveckla ny kunskap och lösningar som kan göra skillnad för kvinnors psykiska hälsa – både i Sverige och globalt.

WOMHERs forskarsskola

WOMHERs forskarskola startade i april 2021 efter att 16 tvärvetenskapliga doktorandprojekt beviljats medfinansiering av WOMHERs styrelse och 17 doktorander kunde antas. För att kunna skapa tvärvetenskapliga forskningsprojekt som berör kvinnors psykiska hälsa ur olika vetenskapliga perspektiv krävdes att huvud- och biträdande handledare var hemmahörande vid minst två av Uppsala universitets vetenskapsområden medicin och farmaci, humaniora och samhällsvetenskap och teknik och naturvetenskap. Detta har bidragit till en heterogen vetenskaplig bredd i forskningsprojekten där huvudhandledare från tio olika institutioner samarbetat med biträdande handledare från 13 olika institutioner och flertalet biträdande handledare från externa lärosäten.

Forskarsskolans fjärde och sista år – Graduate Conference

Efter forskarskolans tre första teoretiska år, påbörjades 2024 forskarskolans fjärde och sista år. Året hade en tydlig inriktning mot att stödja doktoranderna i deras sista steg mot disputation, med höjdpunkten Graduate Conference – en plattform där de kunde presentera sin forskning för forskarvärlden och förbereda sig inför sitt kommande disputationstillfälle. Konferensen hade även till syfte att vara en viktig arena för nätverkande och framtida samarbeten. Planeringen av Graduate Conference genomfördes av en dedikerad planeringsgrupp, där flera av WOMHERs doktorander deltog frivilligt. Doktorandernas perspektiv var avgörande i utformningen av konferensen, vilket gjorde den till en konferens av dem, med dem och för dem. Resultatet blev ett dynamiskt program med åtta världsledande huvudtalare inom fältet.

KEYNOTE SPEAKERS

Liisa Galea, University of Toronto, Canada.
Senior neuroscientist and inaugural women mind chair in women's mental health.

Dawn Edge, Manchester University, UK.
Professor of Mental Health and Inclusivity and medical researcher. Her research investigates racial inequalities in mental health.

Marie Bendix, Karolinska Institutet, Sweden.
Specialist doctor and researcher in psychiatry prenatal mental health.

Charlotte Borg Skoglund, Uppsala University, Sweden.
Senior physician and specialist in general medicine and psychiatry.

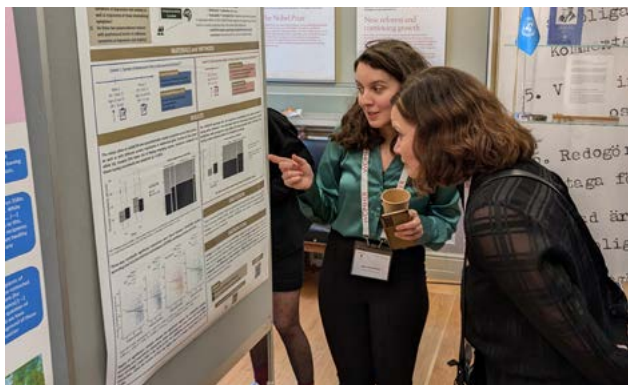
Malin Ah-King Stockholm University, Sweden.
Evolutionary biologist and gender researcher, specializes in feminist science and gender/biology research.

Roxanne Keynejad, King's College London, UK.
Psychiatrist and clinical lecturer in the Centre for Global Mental Health and Section of Women's Mental Health.

Elisabet Nihlfors, Uppsala University, Sweden.
Professor in Pedagogy, with focus on educational leadership.

Gabriele Griffin, Uppsala University, Sweden.
Professor of Gender Research with a research focus on women in research and innovation, gender and technology, female entrepreneurs, and higher education.

Doktoranderna presenterade sin forskning genom antingen muntliga presentationer eller posterutställningar, vilket gav upphov till livliga och givande diskussioner.

Doktorand från Tübingen går igenom sin poster med WOMHER-doktoranden Matilda Lindgren under posterutställningen – en del av Graduate Conference.

Konferensens andra dag avslutades på Humanistiska Teatern med en visning av delar av dokumentärfilmen "Our Body", följt av en tankeväckande paneldiskussion där filmen belystes ur olika perspektiv. Konferensdagarna blev en stor framgång med totalt 105 anmälda deltagare från 21 olika lärosäten, varav 59 doktorander – både nationella och internationella. En efterföljande utvärdering, besvarad av 45 deltagare, visade mycket positiva omdömen, där några deltagare sammanfattade upplevelsen så här:

"This was one of the best organized conferences I've ever been to. The communication was clear and instructive throughout; the schedule made sense, the panels were well-structured, the instructions about practical things were helpful and to the point, the food was amazing, and the atmosphere overall really good. Thank you!"

"It was a great opportunity to network and meet a lot of interesting and inspiring people in various research areas."

Mingel i Universitetshuset under Graduate Conference.

Panelsamtal i Humanistiska teatern under Graduate Conference.

"I really enjoyed the multidisciplinary aspect of the conference, it was very interesting to listen to different fields point of view!"

"Congratulations to an amazing event – so well organized, great people, great interaction, great schedule – and such a wonderful experience to encounter people and ideas from different disciplines and recognizing that we share so much."

Gruppenbild från Graduate Conference.

HALVTIDSSEMINARIUM, DISPUTATIONER OCH AKADEMISKA FRAMSTEG

Fem av WOMHERs doktorander genomförde sina halvtidsseminarier under 2024. I och med detta har samtliga av WOMHERs doktorander genomfört sina halvtider (eller motsvarande) och har disputation som nästa steg. Följande halvtidsseminarium genomfördes under 2024:

Daniela Lillhannus, Institutionen för litteraturvetenskap och retorik, 15 februari. Titel: Haunting protagonists: Rape, death and the spectral woman in contemporary trauma fiction.Handledare: Sigrid Schottenius Cullhed, Filip Arnberg och Anna Williams.

Ayesha Bilal, Institutionen för medicinska vetenskaper, 29 mars. Titel: Towards user-centered digital healthcare and research. Handledare: Caisa Öster, Ginevra Castellano, Fotis Papadopoulos och Stavros Iliadis.

Anna Perez Aronsson, Institutionen för folkhälso- och vårdvetenskap, 23 april. Titel: "I don't want my daughter to go through the same" Involving women with lived experiences of motherhood, migration and gender-based violence in research on access to mental health and psychosocial support in Sweden. Handledare: Georgina Warner, Anna Sarkadi och Hannah Bradby.

Lilja Jónsdóttir, Institutionen för psykologi, 7 maj. Titel: Exploring dimensions of the self-regulation universe: Interrelations and developmental outcomes. Handledare: Karin Brocki, Andreas Frick och Matilda Frick.

Emma Heeman, Institutionen för psykologi, 4 juni. Titel: Emotion regulation in childhood: Exploring early predictors and later outcomes. Handledare: Karin Brocki, Andreas Frick och Matilda Frick.

Disputationer

Under året disputerade de tre första WOMHER-doktoranderna med följande avhandlingar:

Therese Johansson, Institutionen för immunologi, genetik och patologi.

Handledare: Åsa Johansson, Torgny Karlsson, Weronica E. Ek, Alkistis Skalkidou och Philip Fowler.

Titel: Leveraging genetic and population-level data to improve women's health.

Hormonella preventivmedel och hormonbehandling i klimakteriet är vanliga behandlingsformer vid klimakteriebesvär, men riskerna med att använda dem är osäkra på grund av motstridig forskning. Syftet med denna avhandling var att undersöka de potentiella riskerna förknippade med hormonella preventivmedel och hormonbehandling i klimakteriet, genom att gå igenom data om runt en miljon kvinnor mellan 50 och 58 år. Sju olika preparat granskades, som getts som tabletter, plåster, spray eller hormonspiral.

Oreste Affatato, Institutionen för kirurgiska vetenskaper.

Handledare: Jessica Mwinyi.

Titel: Beating of hammers.

Migrän och depression är två försvagande sjukdomar med hög samsjuklighet. I avhandlingen undersöks sambandet mellan de båda, med målet att reda ut sjukdomarnas påverkan och identifiera associerade riskfaktorer för att bana väg för effektiva terapeutiska behandlingar.

Rejina Gurung, Institutionen för kvinnors och barns hälsa.

Handledare: Ashish KC, Mats Målqvist, Sibylle Herzig van Wees och Miia Bask.

Titel: Co-creating Respectful Maternity Care Intervention to Improve Perinatal Mental Health in Nepal

Bristande respekt och nedsättande behandling i samband med graviditet och förlossning kan ha långtgående konsekvenser på mödrars psykiska hälsa, med effekter på barnets utveckling. Syftet med denna avhandling var att utveckla, implementera och utvärdera en intervention som fokuserar på att förbättra bemötande och handhavande inom mödravården i Nepal.

Representanter från WOMHER deltog vid samtliga disputationer och gratulerade doktoranderna till deras framgångsrika försvar.

Therese Johansson gratulerades till sin disputation av Ingela Nyström, biträdande föreståndare för WOMHER. Therese fick även under våren besked om att hon beviljats forskningsmedel från Vetenskapsrådet för att fortsätta sin akademiska karriär som PostDoc med projektet "Genomiska insikter och RNA-terapi: Framåtskridande behandlingsstrategier för autoimmuna reumatiska sjukdomar".

Oreste Affatato till vänster, Rejina Gurung med föreståndare Emma Hovén i mitten och Therese Johansson till höger.

Vetenskapliga publikationer

Forskarskolan bidrog till ett betydande antal vetenskapliga publikationer under 2024, varav ett urval är listade här:

Eriksson, Allison et al. The role of prepulse inhibition in predicting new-onset postpartum depression. *Nature Mental Health*.

Eriksson, Allison et al. Investigating heart rate variability measures during pregnancy as predictors of postpartum depression and anxiety: an exploratory study. *Translational Psychiatry*.

Gurung, Rejina et al. Does mistreatment during institutional childbirth increase the likelihood of experiencing postpartum depressive symptoms? A prospective cohort study in Nepal. *Global Health*.

Jónsdóttir, Lilja K. et al. A challenge to the expected: Lack of longitudinal associations between the early caregiving environment, executive functions in toddlerhood, and self-regulation at 6 years. *Developmental Science*.

Nordin-Remberger, Carita et al. Support Needs, Barriers, and Facilitators for Fathers With Fear of Childbirth in Sweden: A Mixed-Method Study. *American Journal of Men's Health*.

Nordin-Remberger, Carita et al. Preferences of support and barriers and facilitators to help-seeking in pregnant women with severe fear of childbirth in Sweden: a mixed-method study. *BMC Pregnancy*.

Perez Aronsson, Anna et al. Co-Design Workshops to Develop a Psychosocial Support Service Model for Refugees in Sweden Affected by Gender-Based Violence. *Health Expectations*.

Romare Strandh, Maria et al. Parenting under pressure: a cross-sectional questionnaire study of psychological distress, parenting concerns, self-efficacy, and emotion regulation in parents with cancer. *Acta Oncologica*.

Özel, Fatih et al. DNA methylation at DLGAP2 and risk for relapse in alcohol dependence during acamprosate treatment. *Drug and Alcohol Dependence*.

Özel, Fatih et al. Gender-specific play behavior in relation to autistic traits and behavioral difficulties at the age of seven in the SELMA study. *PLOS ONE*.

Sammanfattning av forskarskolans verksamhet 2024

Sammanfattningsvis var 2024 ett framgångsrikt år för forskarskolan, där vi såg våra doktorander ta viktiga steg i sina akademiska karriärer, stärka sina nätverk och bidra med ny forskning inom sina respektive fält. Vi ser fram emot kommande disputationer och att få följa doktorandernas fortsatta resa inom forskningen om kvinnors mentala hälsa.

Sommaravslutning med WOMHERs forskarskola.

WOMHERS LUNCHSEMINARIESERIE

WOMHERs seminarieserie syftar till att skapa en plattform för utbyte av kunskap och idéer mellan doktorander, forskare och andra med intresse för WOMHERs forskningsfokus. Seminarierna bidrar till att främja tvärvetenskaplig dialog och samarbete inom olika vetenskapsområden.

Lunchseminarierna arrangeras digitalt fyra gånger per termin, med roterande värdskap mellan de olika vetenskapsområdena för att säkerställa en bred representation.

Under 2024 års seminarieserie bjöd vi in föreläsare från både Uppsala universitet, andra svenska lärosäten och internationella institutioner. De valdes ut baserat på deras vetenskapliga meriter, pågående forskning och praktiska erfarenheter inom sina respektive fält. Seminarierna täckte en bred palett av ämnen kopplade till kvinnors psykiska hälsa.

- Anat Biegon, professor vid Stony Brook University Renaissance School of Medicine och SCAS-fellow, föreläste om könsbias i medicinen och hur genusaspekter påverkar diagnos, behandling och sjukdomsförlopp.
- Lisa Lindén, docent vid Chalmers tekniska högskola, presenterade forskning om medicinska teknologier och den könade kroppen, ett seminarium som förenade teknik- och genusstudier.
- Sofie Westling, docent och specialistläkare i psykiatri vid Lunds universitet, föreläste om självskadebeteende och dess behandling. Hon valdes för sin unika kombination av klinisk erfarenhet och akademisk forskning inom ett angeläget område inom kvinnors psykiska hälsa.

- Sofia Zettermark, läkare och forskare vid Lunds universitet, presenterade sin forskning om hormonella preventivmedel, mental hälsa och fertilitet. Under seminariet belystes den komplexa relationen mellan medicinska och upplevda effekter av preventivmedel på kvinnors psykiska hälsa.
- Andrew Phelps, gästprofessor vid Uppsala universitet, föreläste om existentiell och transformativ speldesign. Han valdes för sin forskning kring hur spel kan användas som verktyg för personlig utveckling och psykologiskt välmående.
- Johanna Belachew, specialistläkare vid Nationellt centrum för kunskap om mäns våld mot kvinnor (NCK), föreläste om könsbaserat våld och dess påverkan på hälsa. Hon valdes för sin expertis inom gynekologi och sitt arbete med utsatta kvinnor, vilket ger unika kliniska insikter i ämnet.
- Sophia Kalantaridou, professor i obstetrik och gynekologi vid National and Kapodistrian University of Athens, föreläste om förtida ovarialsvikt och de senaste rönen inom området. Hon valdes för sin omfattande erfarenhet och forskning inom reproduktiv medicin och hormonella förändringar hos kvinnor.

”FORSKARE BIDRAR MED NYA PERSPEKTIV OCH INSIKTER”

Shima Momeni, koordinator för WOMHER, har varit en av de drivande bakom lunchseminarieserien. Här svarar hon på hur tankarna med lunchseminarierna arbetats fram sedan starten 2021 och vad vi kan vänta oss framåt.

Hur började initiativet med lunchseminarierna?

När forskarskolan startade ville vi ge våra doktorander en möjlighet att bredda sin tvärvetenskapliga kompetens inom ämnet kvinnors psykiska hälsa. Därför började vi arrangera fyra lunchseminarier per termin – ett i månaden - med inbjudna forskare som kunde bidra med nya perspektiv och insikter.

Vem riktar sig seminarserien till?

Från början var seminarierna främst tänkta för våra doktorander. Men intresset växte, och vi fick snart frågor om möjligheten att bjuda in andra åhörare. Idag är serien öppen för alla intresserade, och vi välkomnar en bred publik. Vårt systercenter i Tübingen deltar också, och deras doktorander får inbjudningar till seminarierna.

Hur väljs föreläsarna?

Föreläsarna föreslås av vårt forskarnätverk och vår ledningsgrupp. Jag själv är också väldigt aktiv i att identifiera potentiella föreläsare och har hittat många genom att följa forskningsnyheter, lyssna på radio, se på nyheter eller genom sociala medier.

Finns det något särskilt tema eller styrning av innehållet?

Seminarierna hålls fyra gånger per termin, med roterande värdskap mellan de olika vetenskapsområdena för att säkerställa en bred representation. Det fjärde seminariet varje termin är WOMHER själv värd för och kan ha ett friare innehåll, som går utanför de tre vetenskapsområdena eller tar upp ett särskilt aktuellt ämne.

Hur har seminarierna mottagits?

Responsen har varit väldigt positiv! Vår forskarskola, med sina 16 doktorander, har utgjort en stabil grund för deltagandet, men publiken har vuxit, och vi är nu omkring 20–30 personer vid varje tillfälle. Nu när vår första forskarskola avslutats behöver vi hitta nya vägar för att sprida seminarserien och nå ännu fler deltagare.

Vad kan man förvänta sig av lunchseminarierna framåt?

Vi fortsätter att bjuda in nytänkande och inspirerande föreläsare som inte bara presenterar den senaste forskningen, utan också ger inblickar från beslutsfattare, kultursektorn och litteraturen. Vi hoppas också kunna bjuda in våra nyblivna doktorer att presentera sin forskning – både deras avhandlingar och hur de tar sina kunskaper vidare i karriären.

WOMHER på den internationella arenan

WOMHERS SYSTERCENTRUM I TÜBINGEN

WOMHER samarbetar sedan flera år tillbaka med Tübingens universitet och deras motsvarighet till WOMHERs forskarskola - International Research Training Group 2804 (IRTG). Professor Dr. Birgit Derntl är talesperson för den internationella forskarutbildningsgruppen och berättar att hon är mycket stolt över att ha WOMHER som partner.

– Samarbetet representerar så mycket mer än bara vetenskapligt utbyte – det främjar inspiration, dialog och viktigast av allt, en känsla av systerskap, säger hon.

Samarbetet började 2016 när Birgit träffade Inger Sundström Poromaa, Professor i obstetrik och gynekologi vid Uppsala universitet. De upptäckte att Uppsalas och Tübingens universitet var sammankopplade genom Matariki-nätverket – ett universitetsnätverk med åtta medlemmar från hela världen. När en delegation från Tübingen besökte Uppsala samma år, ledde det till att samarbetet fördjupades. 2023 startade forskarskolan IRTG, vilket visar hur WOMHERs forskarskola kan skalas upp internationellt.

Att lyfta fram kvinnors psykiska hälsa som ett ämne av bred samhällsrelevans, är den delen av samarbetet som haft störst betydelse enligt Birgit Derntl.

– Samarbetet främjar ett inspirerande utbyte av idéer och sammanför olika experter för att ta itu med viktiga forskningsfrågor från flera perspektiv. Utöver de vetenskapliga framstegen har det också skapat en stödjande och kollegial miljö som gör det verkligt givande att arbeta tillsammans, säger hon.

Birgit menar att det inte bara är forskarna som har gynnats av samarbetet, utan även samhället i stort.

– Förutom att organisera workshops i Tübingen har vi också varit på plats i våra doktoranders hemländer för att

öka medvetenheten och främja diskussioner om kvinnors psykiska hälsa. Dessutom samarbetar vi med lokala aktörer för att ge viktig information till marginaliserade grupper, säger hon.

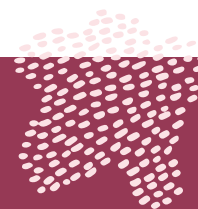
Universiteten planerar att utöka samsarbetsmodellen globalt genom fler "systercentrum". Med ett starkt nätverk av samsarbetspartners tar man emot gästforskare och utvecklar europeiska samt transatlantiska partnerskap.

Birgit Derntl poängterar att i tider när termer som "kvinnor" och "kön" censureras i vissa regioner blir det ännu viktigare att arbeta tillsammans.

– Kvinnors psykiska hälsa är en global angelägenhet som påverkar alla – oavsett om de får benämna det som sådant eller inte, säger hon.

Birgit Derntl under Graduate Conference med två andra deltagare.

SAMARBETE MED EUROPEISK UNIVERSITETSALLIANS

Förutom samarbetet med Tübingens universitet deltar WOMHER regelbundet vid internationella möten och konferenser. WOMHER deltog under året bland annat digitalt vid mötet "Enlight Interdisciplinary Network on the Impact of Gender in Health", arrangerat av University of Basque Country. ENLIGHT står för "European university Network to promote equitable quality of Life, sustainability and Global engagement through Higher education Transformation" och är en europeisk universitetsallians bestående av tio omfattande, forskningsintensiva

universitet från tio europeiska länder, som varje år utbildar över 300 000 studenter och delar ett djupt engagemang för samhällsansvar.

Under mötet presenterade WOMHER sin forskarskola och dess tvärvetenskapliga arbetssätt för att främja nya forskningsperspektiv. Syftet med mötet var att stärka det internationella samarbetet inom ENLIGHT-nätverket, öka medvetenheten om köns- och genusfaktorers påverkan på hälsa och sjukdom, samt lyfta vikten av att integrera dessa aspekter i både forskning och utbildning.

WOMHERS INTERNATIONELLA ADVISORY BOARD

För att stärka WOMHERs internationella positionering spelar WOMHERs internationella Advisory Board en central roll. Denna grupp av framstående forskare och experter från olika discipliner och länder bidrar med ovärderlig kunskap, erfarenhet och nätverk som stärker WOMHERs arbete och synlighet på den globala forskningsarenan.

Advisory Boardens medlemmar fungerar som ambassadörer för WOMHER genom att lyfta fram dess forskning och verksamhet i internationella sammanhang, exempelvis vid konferenser, vetenskapliga möten och strategiska sam-

arbeten. Deras expertis är särskilt betydelsefull när det gäller att identifiera nya forskningsområden, främja interdisciplinära samarbeten och säkerställa att WOMHER ligger i framkant inom fältet för kvinnors psykiska hälsa.

Under året har WOMHERs Advisory Board varit aktivt involverad i WOMHERs utveckling. Förutom att bjudas in till WOMHERs Graduate Conference, anordnades två digitala möten med gruppen för att diskutera aktuella frågor och strategiska vägval. En central punkt på agendan har varit utfallet från centrumutvärderingen och hur resultaten kan vägleda WOMHERs strategi framåt.

WOMHERs forskarnätverk

WOMHERs forskarnätverk är en samlingsplattform för forskare vid Uppsala universitet med intresse för kvinnors psykiska hälsa. Nätverket välkomnar både forskare med etablerade projekt och de som vill utforska nya samarbeten eller utöka sitt nätverk. Ett av WOMHERs mål är att samla forskarnätverket minst två gånger per termin för att stärka kunskap och kompetens, främja forskningssamarbeten och möjliggöra gemensamma ansökningar om forskningsmedel.

Under vårterminen 2024 arrangerades flera nätverksmöten med framstående forskare och aktuella teman:

Online Sex & Mental Health

Dr. Elizabeth Englander, Professor i psykologi och Executive Director vid Massachusetts Aggression Reduction Center, Bridgewater State University, USA.

Core ideas for understanding sexual differences and gender perspectives in Women's Mental Health

Dr. Malin Rönnblom, Professor i statsvetenskap, Karlstads universitet.

Research Insights: An Afternoon with Associate Professor Eileen Lueders and Assistant Professor Kelly Ragan

Brain Plasticity and Meditation – Associate

Professor Eileen Lueders, University of Auckland, Nya Zeeland, och gästprofessor vid WOMHER.

The Pill and Teen Suicide: Evidence from the Introduction of the Pill in Sweden

Assistant Professor Kelly Ragan, Handelshögskolan i Stockholm.

Utöver nätverksmötena ordnades även under våren mötet "Matchmaking event for preparing upcoming calls with women's mental health in focus". Mötet arrangerades i syfte att uppmuntra till nätverkande och idéutbyte för att se möjliga synergieffekter, som ett samarbete skulle kunna ge.

Den 11 juni 2024 hölls ett möte mellan Socialdemokraterna och WOMHER på Akademiska sjukhuset, Psykiatrins hus. Vid mötet deltog Vivianne Macdisi (regionråd och ordförande i Vårdstyrelsen, Region Uppsala) från Socialdemokraterna samt Lisa Ekselius (senior rådgivare), Emma

Malin Rönnblom under ett av vårens värdefulla nätverksmöten.

Hovén (föreståndare) och Shima Momeni (koordinator) från WOMHER. Under mötet diskuterades WOMHERs verksamhet och pågående arbete inom området kvinnors psykiska hälsa. Nya idéer och möjliga samarbeten lyftes, och parterna enades om att hålla fortsatt kontakt för vidare dialog.

Heldagsmötet på Krusenbergs Herrgård samlade WOMHERs styrelse, ledning, huvudhandledare och andra engagerade kollegor för att diskutera vägen fram.

Under hösten bjöds samtliga i forskarnätverket in till WOMHER Graduate Conference (se information tidigare i verksamhetsberättelsen om konferensen), samt ett förberedande möte inför Fortes kommande utlysning för forskning om psykisk ohälsa och suicidprevention, där forskarnätverket diskuterade potentiella forskningsprojekt och samarbetsmöjligheter.

Genom dessa aktiviteter har WOMHER fortsatt att stärka och utveckla sitt forskarnätverk, skapa tvärvetenskapliga samarbeten och bidra till ökad kunskap inom området för kvinnors psykiska hälsa.

Strategimöte om WOMHERs framtid

Under 2024 stod WOMHER inför en spännande utveckling med både en extern utvärdering och arbete för fortsatt finansiering från 2025. För att gemensamt reflektera över

våra erfarenheter och forma en stark framtida strategi, arrangerades ett strategiskt heldagsmöte den 27 maj på Krusenbergs Herrgård. Mötet samlade WOMHERs styrelse, ledning, huvudhandledare och andra engagerade kollegor för att diskutera centrala frågor om tanken med centrumet, forskarnätverket och forskarskolan. Dagen präglades av inspirerande samtal och kreativa idéutbyten, där deltagarna tillsammans utforskade vägar för att vidareutveckla och stärka WOMHERs verksamhet. Som avslutning hölls en gemensam middag, där diskussionerna kunde fortsätta i en mer informell och inspirerande miljö. Mötet var en viktig milstolpe i arbetet med att säkra en hållbar och framgångsrik framtid för WOMHER.

FORSKNINGSPROJEKT SOM WOMHER MÖJLIGGJORT OCH STÖDJER

Genom WOMHERs forskarnätverk samlas universitetets breda kompetens för att ge de bästa förutsättningarna att förstå, förebygga och behandla den ökande psykiska ohälsan hos kvinnor i reproduktiv ålder. Ur detta arbete har flera forskningsprojekt, som fokuserar på kvinnors psykiska hälsa från olika perspektiv, möjliggjorts.

GODDESS ADHD & Letterlife

– Precisionshälsa för kvinnlig ADHD

GODDESS ADHD är en tvärprofessionell forskargrupp ledd av Charlotte Borg Skoglund (psykiater och docent), Helena Kopp-Kallner (gynekolog och docent) och Lisa Thorell (professor i psykologi). Fokus ligger på ADHD hos kvinnor, särskilt dess multimorbiditet, polyfarmaci och omfattande vårdkonsumtion. Gruppen genomför omfattande studier för att förstå könsspecifika utmaningar under reproduktionstiden. Deras forskning stödjer utvecklingen av Letterlife - ett precisionsverktyg för att förkorta tiden till diagnos, skraddarsy egenvård och förbättra livskvaliteten. Målet är att öka förståelsen för ADHD hos kvinnor och ge vägledning för deras fysiska, psykiska och sexuella hälsa.

UPIC – Ett tvärvetenskapligt forskningsprogram med fokus på ungas välmående och psykiska hälsa

Ungas Psykiska Hälsa i Centrum (UPIC) är en tvärvetenskaplig satsning, ledd av Pernilla Åsenlöf (professor i fysioterapi). Syftet med forskningsprogrammet är att främja ungas psykiska hälsa och förebygga psykisk ohälsa. UPIC kombinerar olika vetenskapliga perspektiv för att förstå och åtgärda den "nya psykiska ohälsans" uttryck. Forskningen involverar unga personer som forskningspartners och syftar till att skapa framtidstro och livsglädje. WOMHERs nätverk har varit helt avgörande för UPICs uppkomst och initiala utveckling, då bland annat forskarna har rekryterats genom nätverksträffarna. Inom UPIC möts idag forskare och doktorander från folkhälsa, psykiatri, psykologi, beteendemedicin, analytisk kemi, medicinsk humaniora, gynekologi och obstetrik, människa och data-interaktion, epidemiologi, socialt arbete och utbildningsvetenskap.

Re-MEND – Förbättrad mental hälsa genom kritiska skeden i livet

Re-MEND är en forskningsstudie, ledd av Joëlle Rüegg (professor i miljötoxikologi), som syftar till att bättre förstå hur gener och miljö interagerar och hur detta manifesteras i en individs psykologiska välbefinnande. I RE-MEND studeras psykisk hälsa i förhållande till fyra livsfaser: tidigt i livet, puberteten, perioden kring barnafödande och åldrandet. Dessa känsliga livsfaser kan lägga grunden för att utveckla eller vara motståndskraftig mot psykisk ohälsa senare i livet. Re-MEND syftar också till att minska stigmatiseringen kring psykisk ohälsa och förhoppningen är att bana väg för mer individanpassade och förebyggande insatser i framtiden.

Mom2B – en unik forskningsstudie om förlossningsdepression och för tidig födsel

Mom2B är en forskningsstudie ledd av Alkistis Skalkidou (professor i obstetrik och gynekologi), som via en forskningsapp följer 20 000 gravida och nyförlösta kvinnor i upp till ett år efter förlossningen, med målet att i tidigt skede upptäcka kvinnor med hög risk att drabbas av komplikationer relaterade till graviditeten. Via appen rapporterar deltagarna sitt mående, medan forskare samlar in data om rörelsemönster, motion, mobilanvändning och aktivitet på sociala medier. Mom2B innehåller en medicinsk kunskapsbank, praktiska funktioner och ett system som ger individuellt anpassade råd vid tecken på ohälsa. Studien ska bidra till förbättrad mödravård och tidig upptäckt av förlossningsrelaterad ohälsa, genom ökad kunskap om psykisk och fysisk hälsa hos gravida och nyförlösta.

Tvårvetenskap och samverkan

WOMHER har under året aktivt deltagit i olika samarbeten och nätverk för att sprida kunskap och främja tvårvetenskaplig dialog kring kvinnors psykiska hälsa.

Bland annat deltog WOMHER vid Nordic Conference on PhD Supervision 2024 (CoPHS), som hölls vid Karlstad Universitet den 30 september - 2 oktober. Under konferensen presenterade WOMHER sin forskarskola genom en presentation med titeln: "How to advance research on women's mental health through dynamic interdisciplinary PhD supervision: Lessons learned from the Uppsala University WOMHER graduate school."

Presentationens syfte var att belysa de unika erfarenheter och utmaningar som följer av att handleda doktorander inom ett tvårvetenskapligt fält, samt att diskutera strategier för att främja en dynamisk och inkluderande forskningsmiljö. Deltagandet vid CoPHS gav också möjlighet att knyta nya kontakter och inspireras av andra nordiska initiativ inom forskarhandledning.

Därtill var WOMHER delaktiga i World Mental Health Day, i samarbete med UPIC och studenthälsan för att sprida kunskap om centrumets verksamhet och mål. Syftet var att medvetandegöra psykisk hälsa bland unga och specifikt studenter vid Uppsala universitet.

Samverkan med SIV – Uppsalas kvinnliga och ickebinära ingenjörsnätverk

Den 25 november 2024 bjöds WOMHER för andra året i rad in till SIV – Uppsalas kvinnliga och ickebinära ingenjörsnätverk för att hålla en inspirationsföreläsning

på Ångströmlaboratoriet. Temat för föreläsningen var: Kvinnors psykiska hälsa ur ett Teknat-perspektiv.

Under föreläsningen diskuterades hur psykisk hälsa påverkas av faktorer kopplade till teknik- och naturvetenskapliga yrken, samt vikten av att inkludera genusperspektiv i forskning och innovation. Detta var en fortsättning på WOMHERs tidigare samarbete med SIV och ett viktigt tillfälle att engagera en ny målgrupp i frågor som rör kvinnors psykiska hälsa.

Genom dessa aktiviteter fortsätter WOMHER att etablera sig som en viktig aktör i tvårvetenskapliga samarbeten och sprida kunskap inom både akademiska och yrkesmässiga nätverk.

Synlighet i media

Under 2024 har både doktorander från forskarskolan och andra verksamma inom WOMHER uppmärksammats i media. Bland annat porträtterades WOMHERs arbete i artikeln ”Nya insikter om kvinnors psykiska hälsa” i Uppsala universitets eget nyhetsflöde, som når en bred publik.

Här kan du läsa artikeln i sin helhet, publicerad den 19 november 2024 på Uppsala universitets hemsida, skriven av Sandra Gunnarsson.

NYA INSIKTER OM KVINNORS PSYKISKA HÄLSA

År 2020 grundades centrumet WOMHER för att öka kunskapen om kvinnors psykiska hälsa. En tvärvetenskaplig forskarskola startades upp och nu börjar de 16 doktorandernas arbete ge fina forskningsresultat. WOMHERs sätt att driva forskning har dessutom tjänat som förebild för ett liknande centrum vid universitetet i Tübingen, Tyskland.

Kvinnor är överrepresenterade när det gäller sjukskrivningstal och ångestsjukdomar. Men varför ser det ut så? Och vad kan man göra åt det? Det var bakgrunden till att Uppsala universitets tvärvetenskapliga centrum för kvinnors psykiska hälsa, WOMHER, startade år 2020.

Forscarskola som inspirerat andra

I satsningen rekryterade man 16 doktorander från hela världen till lika många projekt. Ett av projekten undersöker till exempel om olika p-piller kan hänga ihop med depression. I ett annat projekt använder sig doktoranden av en app för att se om den kan hjälpa till att förutspå vem

som kommer att drabbas av depression i samband med förlossningen.

Projekten är väldigt olika till sin natur, men syftar alla till att skapa förståelse för hur man kan främja och stärka kvinnors psykiska hälsa.

– Kan vi hitta bättre vägar att förebygga postpartum-depression? Kan vi hitta bättre vägar att behandla och förstå uttryck av depression i olika kontexter? Eller kan vi bättre förstå hur vi kan underlätta för de kvinnor som drabbas av cancer och som samtidigt tar hand om små barn? Sedan 2020 har de här projekten drivit fram många väldigt fina forskningsresultat som vi kan använda för att förstå, förebygga och behandla olika uttryck av psykisk ohälsa som vi ser hos kvinnor, säger Emma Hovén, föreståndare för WOMHER och docent i medicinsk psykologi.

Doktoranderna kommer från olika vetenskapliga discipliner. Och för att göra det ännu mer tvärvetenskapligt var det krav att huvudhandledare och biträdande handledare i varje projekt ska komma från minst två olika

Forskarskolan med 16 doktorander har varit ett framgångskoncept, menar WOMHERs koordinator Shima Momeni, biträdande föreståndare Ingela Nyström och föreståndare Emma Hovén. Foto: Tobias Sterner/Bildbyrån.

vetenskapsområden. Ett av målen inom forskarskolan har varit att lära av varandra och få nya perspektiv på hur forskning kan bedrivas. Nya perspektiv har man också fått tack vare att doktoranderna har rekryterats från olika delar av världen.

– Vi har personer som har flyttat hit från Kina, Turkiet och Etiopien tack vare doktorandprojekten och det skapar en väldigt unik och dynamisk grupp, säger projektkoordinator Shima Momeni.

Hon berättar vidare att satsningen på forskarskolan har

varit så pass lyckad att ett annat universitet tagit efter.

– WOMHERs sätt att bygga upp forskningen har varit föremål för inspiration till ett liknande centrum i Tübingen i Tyskland. De har beviljats medel för två kullar doktorander av det tyska forskningsrådet.

Här i Uppsala har två av doktoranderna redan disputerat och majoriteten väntas bli klara nästa år. Då kommer WOMHER att sammanställa alla resultat och kommunicera dem i en vetenskaplig syntes.

Hur blir det sen? Kommer ni rekrytera nya doktorander?

– Vår ambition är att vi ska kunna ta in en ny kull med doktorander, för det ger så mycket om flera doktorander startar samtidigt. De nuvarande doktoranderna har kunnat lära av och inspireras av varandra. Budgetmässigt har vi tyvärr inte de förutsättningarna idag, men jobbar aktivt för säkra doktorandverksamhet även framledes, säger Emma Hovén.

Vill prata mer om psykisk hälsa

Centrumet lever dock vidare i allra högsta grad. Just nu har man till exempel påbörjat ett arbete med att sammanställa den forskning som finns kring psykisk ohälsa hos kvinnor idag. Arbetet görs tillsammans med forskningsinitiativet Ungas Psykiska Hälsa i Centrum (UPIC) och den ideella föreningen Mind.

– Vi ser att närmare 75 procent av unga tjejer idag rapporterar besvär med oro och ångslan. Vad betyder det egentligen? Vi ska göra en kunskapssammanställning som också nyanserar bilden av den statistik vi ser idag.

Och som också utmanar narrativet kring som just psykisk ohälsa. Vi pratar mycket om psykisk ohälsa, men kan man prata mer om möjligheter att stärka den psykiska hälsan?, säger Emma Hovén.

Ett annat viktigt bidrag som WOMHER kan ge är att visa för studenter vid Uppsala universitet att den här forskningen bedrivs och är viktig. Ingela Nyström, som är biträdande föreståndare, berättar att man tidigare har varit och föreläst för de kvinnliga och icke-binära ingenjörstudenter via föreningen SIV, och är inbjudna igen nu under hösten.

– Bland studenterna på Teknat finns det många kvinnliga studenter som någon gång under sin studietid mår psykiskt dåligt. Jag tror det betyder mycket att vi kan visa att det finns forskning inom området. Och även lyfta fram att man inte måste må dåligt under sin studietid, säger Ingela Nyström, biträdande föreståndare i WOMHER och professor i visualisering.

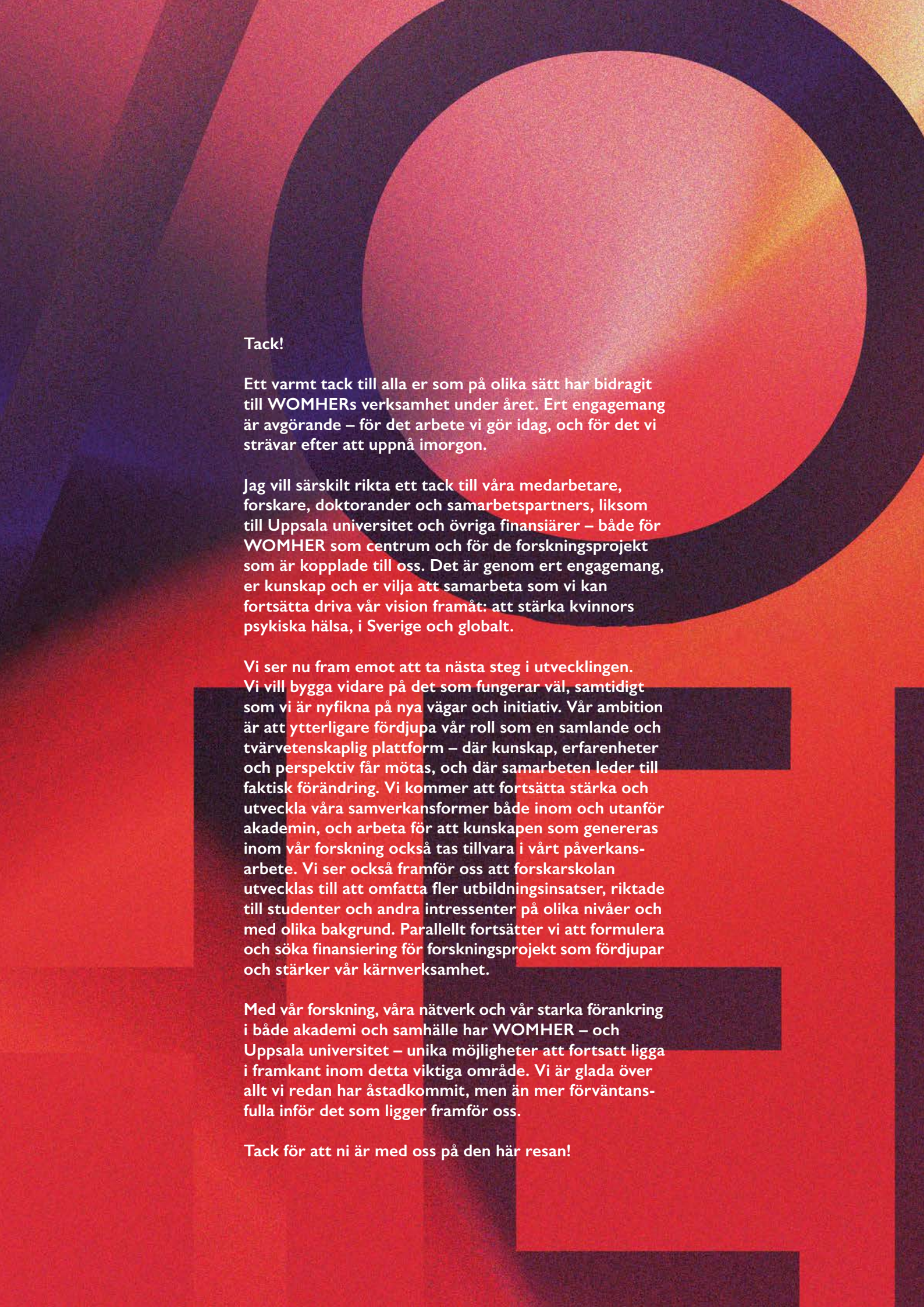
En annan artikel som lyftes i Uppsala universitets kanaler var "Öppna förskolor först ut att testa våldspreventiv modell", där WOMHERs doktorand Anna Pérez-Aronsson omskrevs för den stödmodell hon utvecklat tillsammans med Georgina Warner, projektledare och forskare vid institutionen för folkhälso- och vårdvetenskap – ett samarbete med kvinnor som har utsatts för könsbaserat våld.

WOMHER I MAGASIN, DAGSPRESS OCH VETENSKAPLIGA TIDNINGAR

Förutom att WOMHER fick uppmärksamhet i Uppsala universitets egna kanaler, syntes WOMHER flitigt även i andra medier.

- Den väletablerade tidskriften Nature Mental Health publicerade under året forskningsresultat av WOMHERs doktorand Allison Eriksson med artikeln "The role of prepulse inhibition in predicting new-onset postpartum depression". En bekräftelse på den kvalitet som forskningsskolan och forskningsprojekten håller.
- Therese Johansson, även hon doktorand vid WOMHERs forskarskola, disputerade under året och fick mycket uppmärksamhet medialt om sin avhandling "Leveraging genetic and population-level data to improve women's health", som handlar om olika hormonbehandlingar vid klimakteriet. Ett par av dem som fångade upp avhandlingen redan 2024 var SVT1 och SVT Nyheter Blekinge. Exempel på dagsmedia som fångade upp avhandlingen var Svenska Dagbladet, som skrev om forskningen i form av artikeln "Så ser riskerna ut med hormoner i klimakteriet".
- Inger Sundström Poromaa, professor i gynekologi och en av medgrundarna till WOMHER, intervjuades under året av tidningen Må Bra om hur hormonförändringar kan påverka hur kvinnor mår i olika stadier i livet, vilket resulterade i artikeln "Så mår svenska kvinnor – egentligen". Tidningen Må Bra har över 400 000 läsare – de flesta kvinnor i WOMHERs målgrupp.
- Den 26 december publicerades en debattartikel i DN Debatt – "Oroväckande ökning av självmord hos unga kvinnor", undertecknad av Uppsala universitet i form av föreståndaren för WOMHER, Emma Hovén, tillsammans med Mind, Suicide Zero, Tjejjonen och Sveriges Kvinnoorganisationer.
- Uppsala Nya Tidning skrev i december 2024 om Uppsalaforskaren Sigrid Schottenius Cullhed, som tilldelades Svenska Akademiens forskarstipendium ur Stina och Erik Lundbergs stiftelse. Sigrid är litteratur- och konsthistoriker, verksam som docent och universitetslektor i litteraturvetenskap vid Uppsala universitet och även engagerad i WOMHERs ledningsgrupp, samt handledare för doktorander i WOMHERs forskarskola. Sigrid medverkade även i en debattartikel i Uppsala Nya Tidning i juni 2024 om samtyckeslagen.
- Under året blev dessutom en av WOMHERs doktorander publicerad i nummer 3 av Polmagasinet med artikeln "Jag som doktorand vid WOMHERs forskarskola", skriven av Elisavet Iliadi. Hon beskriver bland annat hur hennes deltagande i WOMHERs kurser gett henne en fördjupad förståelse för hälso- och sjukvårdssystemet, global mental hälsa, förekomsten av psykiska störningar, könsdiskriminering och mer därtill, samt hur det samspelar med ekonomin och samhället som helhet.

Tack!

Ett varmt tack till alla er som på olika sätt har bidragit till WOMHERs verksamhet under året. Ert engagemang är avgörande – för det arbete vi gör idag, och för det vi strävar efter att uppnå imorgon.

Jag vill särskilt rikta ett tack till våra medarbetare, forskare, doktorander och samarbetspartners, liksom till Uppsala universitet och övriga finansiärer – både för WOMHER som centrum och för de forskningsprojekt som är kopplade till oss. Det är genom ert engagemang, er kunskap och er vilja att samarbeta som vi kan fortsätta driva vår vision framåt: att stärka kvinnors psykiska hälsa, i Sverige och globalt.

Vi ser nu fram emot att ta nästa steg i utvecklingen. Vi vill bygga vidare på det som fungerar väl, samtidigt som vi är nyfikna på nya vägar och initiativ. Vår ambition är att ytterligare fördjupa vår roll som en samlande och tvärvetenskaplig plattform – där kunskap, erfarenheter och perspektiv får mötas, och där samarbeten leder till faktisk förändring. Vi kommer att fortsätta stärka och utveckla våra samverkansformer både inom och utanför akademien, och arbeta för att kunskapen som genereras inom vår forskning också tas tillvara i vårt påverkansarbete. Vi ser också framför oss att forskarskolan utvecklas till att omfatta fler utbildningsinsatser, riktade till studenter och andra intressenter på olika nivåer och med olika bakgrund. Parallellt fortsätter vi att formulera och söka finansiering för forskningsprojekt som fördjupar och stärker vår kärnverksamhet.

Med vår forskning, våra nätverk och vår starka förankring i både akademi och samhälle har WOMHER – och Uppsala universitet – unika möjligheter att fortsatt ligga i framkant inom detta viktiga område. Vi är glada över allt vi redan har åstadkommit, men än mer förväntansfulla inför det som ligger framför oss.

Tack för att ni är med oss på den här resan!

WOMHER

Kontakt: womher@uu.se

Besöksadress: Institutionen för Kvinnors och Barns Hälsa,
MTC-huset, Dag Hammarskjölds väg 14B, Plan1

Postadress: Uppsala universitet, Kvinnors och Barns Hälsa,
Akademiska sjukhuset, 751 85 Uppsala

Webb: www.uu.se/forskning/womher/